

Juryrapport

Keetje Hodshon Prijs 2019 – Historische wetenschappen

De Keetje Hodshonprijs 2019 is bestemd voor dissertaties op het terrein van de historische wetenschappen en derhalve bestemd als aanmoediging van jonge wetenschapsbeoefenaren. De jury heeft dit keer twaalf inzendingen mogen beoordelen, waarvan acht door vrouwen werden geleverd en vier door mannen.

De proefschriften waren, zowel naar onderwerp en tijdvak als naar wijze van benaderen, van een grote variëteit, maar steeds van een bewonderenswaardig hoge kwaliteit. Ondanks dat de meeste auteurs beneden de 35 jaar oud waren, bleken hun dissertaties vaak van een opmerkelijke rijpheid van inzicht en oordeel. De meeste werkstukken vielen niet op door de uitgesproken ambitie een groot publiek te bereiken, de producten van het ‘zuivere ambacht’ overheersten. Daar stond tegenover dat geen van de boeken onevenredig moeilijk leesbaar was, hoewel het onderwerp meer dan eens bestemd was voor een klein en geverseerd lezerspubliek.

Gegeven deze over de hele linie hoge kwaliteit, werd het moeilijk één boek te vinden dat boven alle andere uitstak. De jury had het daardoor des te moeilijker het werkstuk te kiezen dat de prijs zou moeten winnen zonder andere te kort te doen. Niettemin heeft zij met eenparigheid van stemmen voor het boek gekozen van:

Lisa Kattenberg, *The Power of Necessity: Reason of State in the Spanish Monarchy, ca. 1590 – 1650*.

Zij is in 2018 cum laude gepromoveerd aan de Universiteit van Amsterdam en afkomstig uit Haarlem. Zij is voorts de jongste van de gepromoveerden wier werk door de jury is beoordeeld.

Lisa Kattenberg stelt op een originele wijze de vraag aan de orde, hoe de Spaanse monarchie na vele jaren van oorlog en naar eigen overtuiging strijdend met een goddelijke opdracht tegen een opstandig kettens regime in de Lage Landen uiteindelijk de motivering vond om dat regime eerst feitelijk (1609) en bijna veertig jaar later (1648) formeel als zelfstandige staat te erkennen. Daarbij speelden in de vroeg moderne tijd opkomende theorieën over handelingsnoodzaak en ‘Staatsraison’ een hoofdrol. Die werden ten overstaan van de Spaanse monarch niet door de grote wijsgeren of geschiedschrijvers zelf naar voren gebracht, maar door diplomatieke en ambtelijke adviseurs, soms ook krijgsmacht-officieren met hun ervaringen te velde, die wel de grote theoretici hadden gelezen en soms zelfs hadden vertaald en bewerkt.

Zo maakt Lisa Kattenberg zichtbaar dat politiek-filosofische denkbeelden en theorieën wel degelijk van invloed kunnen zijn op het politieke handelen, zij het indirect en geschikt gemaakt voor politiek gebruik. Omgekeerd vernieuwt zij het werk van de befaamde ‘Cambridge School’ door te laten zien dat contextuele bestudering van politieke ideeën wint aan betekenis door ook de meer afgeleide vormen daarvan in het onderzoek te betrekken.

Haar dissertatie wordt, door haar grondige en tegelijk strak systematische aanpak, niet alleen een oefening in ideeëngeschiedenis maar tegelijk een verhaal over het effectieve advies aan de politieke overheid met behulp van politieke theorieën. De kanalen waarlangs wijsbegeerte en geschiedschrijving hun weg vinden naar de politieke besluitvorming worden door Kattenberg aldus blootgelegd. Dat gebeurt compact geformuleerd en vooral glashelder. Daardoor krijgt deze zoektocht naar vroeg moderne gedachte- en besluitvorming zelfs een zekere actualiteitswaarde. Het levert een indrukwekkend boek op dat het verdient in een (internationale) handelsuitgave te worden omgezet.

Prof. dr. J.Th.J. (Joop) van den Berg, emeritus hoogleraar parlementaire geschiedenis Universiteit Leiden en parlementair stelsel Maastricht University, tevens oud-lid van de Eerste Kamer

Prof. dr. F. (Frans) Grijzenhout, hoogleraar kunstgeschiedenis van de nieuwere tijd Universiteit van Amsterdam

Prof. dr. M.R. (Maarten) Prak, hoogleraar economische en sociale geschiedenis Universiteit Utrecht

De juryvergadering vond plaats op 25 maart 2019 en werd voorgezeten door Mr. J.J.H. Pop, directeur KHMW. Naast de juryleden waren tevens aanwezig Prof. mr. A. Soeteman, oud-secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen KHMW en Drs. S. van Manen, secretaris (notulen).